

O czasownikach derywowanych od przymiotnika *kiepski*

Dziennikarka Monika Zamachowska (*primo voto* Richardson) w wywiadzie dla magazynu „Gala” powiedziała: „To fatum. Wystarczy, że pomyślę: skiepszczysz to, i to kiepszczę. Mam jakąś słabość i nie udaje mi się z nią wygrać”. W tej krótkiej wypowiedzi pojawiły się dwa czasowniki – *kiepscić* i *skiepscić* – których ekspansję można w ostatnich latach intuicyjnie uznać za znaczącą. Formacje *kiepscić (się)* i *skiepscić (się)*, a także *kiepscieć* i *skiepscieć* wydały mi się ciekawe z obu tych perspektyw. Początkowym celem, który postawiłam sobie, przystępując do oglądu materiału wyekscerpowanego z Internetu, była próba wyeksplikowania znaczeń wskazanych czasowników. W toku prac zauważyłam jednak, że niektóre słowniki rejestrujące zasoby leksykalne minionych wieków notują, w przeciwieństwie do słowników współczesnej polszczyzny, formacje werbalne derywowane od przymiotnika *kiepski* (takie jak: *kiepscieć*, *skiepscieć*, *skiepszczeć*, *skiepsnieć*). Skłoniło mnie to do poszerzenia analiz o kontekst historycznojęzykowy, a także do postawienia kolejnego celu badawczego: próby odpowiedzi na pytanie o podobieństwo znaczeniowe wymienionych współczesnych i dawnych czasowników. Co za tym idzie, konieczne stało się także podjęcie refleksji nad zależnością semantyczną między przymiotnikiem *kiepski* a derywowanymi od niego czasownikami, dawniej i dziś.

Słowniki etymologiczne nie odnotowują, oczywiście, czasownikowych derywatów od leksemu *kiepski*, a pochodzenie samego przymiotnika wiąże z obelżywym rzeczownikiem *kiep*, funkcjonującym w polszczyźnie od XV wieku. Franciszek Sławski wskazuje trzy etapy rozwoju semantycznego tego rzeczownika: 1) ‘srom niewieści’, 2) od XVIII wieku ‘kobieta’ (wyraz kwalifikowany jako pogardliwy), 3) ‘głupiec, cymbał’ (Sławski 1958-1965: 151). Wiesław Boryś datuje to ostatnie znaczenie jako wcześniejsze, tj. funkcjonujące w polszczyźnie już w XVI w.¹ (Boryś 2005: 229). Interesujący mnie przymiotnik *kiepski*, motywowany

¹ Podobnie datuje to znaczenie Izabela Malmor (Malmor 2009: 203).

rzeczownikiem *kiep*, to derywat późniejszy. W znaczeniu ‘lichy, zły’ występuje w polszczyźnie według Franciszka Sławskiego od XVIII w. (Sławski 1958-1965: 152), a według Andrzeja Bańkowskiego – od XIX w. Bańkowski dodatkowo wyodrębnia znaczenie odnoszące się do ludzi: ‘nikczemny, podły’, poświadczone m.in. w tekstach Adama Mickiewicza (Bańkowski 2000: 668). Jako gwarowe natomiast kwalifikowane jest trzecie znaczenie wyrazu *kiepski*: ‘(ciężko) chory’.

Czasowniki derywowane od tego przymiotnika występują w dwóch leksykonach rejestrujących słownictwo minionych epok². *Słownik wileński* notuje czasownik *skiepszczyć*, definiowany jako ‘stać się złym, kiepskim’ (SWil: 1491). Formację tę można by potencjalnie uznać za dokonany odpowiednik aspektowy czasownika procesualnego *kiepszczyć* (wówczas z definicją: ‘stawać się złym, kiepskim’), jednak taka forma nie została uwzględniona w leksykonie. Owa strukturalno-znaczeniowa definicja nie budzi wątpliwości semantycznych, bo choć etymolodzy dowodzą trzech znaczeń omawianego leksemu, w *Słowniku wileńskim* przymiotnik *kiepski* został opatrzony tylko jedną definicją: ‘lichy, nędzny’ i poparty przykładami połączeń: *Kiepskie wiersze. Dobry człowiek, ale kiepski poeta. Kiepskie zbiory. Kiepskie jadlo. Kiepskie wino* (SWil: 187). Czasownik *skiepszczyć* oznacza zatem, że coś (ewentualnie ktoś) w wyniku stopniowego procesu stało się liche, nędzne.

Słownik warszawski natomiast formy *skiepszczyć* i *skiepsnieć* uznaje za warianty wobec czasownika *skiepscieć*, opatrzony dwoma definicjami: 1) ‘stać się kiepskim, spasować, zesłabnąć, znędznieć, zbiednieć, zmizernieć’, np. *Przez ten rok bardzo skiepsciał. Coś ty, Maryś, tak skiepsciała?* i 2) ‘zglupieć’, np. *Któż na to poradzi, skoro staruch skiepsciał, zbaraniał* (SWar T.6.: 158). Pierwsze znaczenie nie tylko formalnie, ale i semantycznie związane jest z przymiotnikiem *kiepski*, zdefiniowanym w *Słowniku warszawskim* jako ‘lichy, nietęgi, nieszczególny, nędzny, zły, małej wartości, nic dobrego’. W wypadku znaczenia ‘zglupieć’ trudno o taką zbieżność, drugie znaczenie wyrazu *kiepski* to bowiem ‘słaby, chory’ (SWar T.2.: 340). W obu wypadkach czasownik *skiepscieć* należy jednak uznać – podobnie jak poprzednio – za formację procesualną, wskazującą na nabycie określonej cechy. Co istotne, w *Słowniku warszawskim* odnotowana została także niedokonana forma *kiepscieć*, opatrzona jedynie krótką definicją strukturalno-zaczeniową: ‘kiepskim ś. stawać’. Nakreślony układ znaczeń wyodrębnionych w *Słowniku warszawskim* dokładnie odtwarza w swoim leksykonie Witold Doroszewski (SJPDor), przy czym znaczenie ‘stracić rozum, zglupieć’ oznacza kwalifikatorem *gwarowy*.³

² W *Słowniku Lindego* odnotowany został przymiotnik *kiepski* (‘lichy’; SL T.2.: 354), jednak brak tu czasownikowych derywatów adiektywnych.

³ Warto tu odnotować, że *gwarowy* derywat werbalny od przymiotnika *kiepski* odnotował także Jan Karłowicz w *Słowniku gwar polskich*, gdzie *skiepsnieć* oznacza ‘zbiednieć’ (Karłowicz 1907 T. 5.: 143).

Derywaty procesualne *kiepscieć* i *skiepscieć* są także używane wspólnie w potocznej odmianie języka. Oto kilka przykładów ich użycia wyekscerpowanych z Internetu⁴:

(...) mimo brania leków, wyniki pogorszyły się, a moje siły opadły, samopoczucie **kiepsciało**.

Człowiek staje się jakiś osowiały, nic mu się nie chce (no chyba że jeść), nastrój **kiepscieje**...

Czasopisma **kiepscieją**. Niektóre przestają wychodzić, inne przechodzą do cyberprzestrzeni.

Możliwe, że smar amortyzatora lustra **kiepscieje**, bez smarowania się pewnie nie obejdzie.

Widzi, że naród nam **kiepscieje** coraz bardziej, więc milczeć nie mogła (...).

Tak więc poszliśmy kupić obwarzanki, które jak zauważyłem nie powinny się tak nazywać, bo nie są one obwarzane w tłuszczu od czego pochodzi ich nazwa i nie mają kruchej skórki, lecz są jakimś gumolajzowatym wytworem, którym łatwo się udławić. No cóż powinienem się przyzwyczaić, że wszystko z czasem **skiepscieje**.

Wydaje się, że formy te można uznać za kontynuanty dawnych czasowników, ponieważ da się je sparafrazować w ten sam sposób (*kiepscieć* ‘stawać się kiepskim’). Potwierdza to także jedyna definicja, jaką można znaleźć we współczesnych leksykonach, zamieszczona w *Słowniku polskich leksemów potocznych* (*kiepscieć* ‘stawać się marnym, lichym’; SPLP T.4.: 116). Niewątpliwie znaczenie czasownika (*s*)*kiepscieć* jest tu formalnie i semantycznie motywowane przymiotnikiem *kiepski*, który w słownikach ogólnych współczesnej polszczyzny ma jedną definicję lub dwie. Wspólną dla wszystkich jest eksplicacja ‘z trudem spełniający stawiane mu warunki’ (WSJP)⁵, najczęściej opatrywana kwalifikatorem *potoczny*. Drugie znaczenie ‘słaby, chory’ (USJP) nie jest już notowane tak konsekwentnie⁶, a czasownik (*s*)*kiepscieć* nie koresponduje z nim na płaszczyźnie semantycznej.

Inne współczesne derywaty utworzone od przymiotnika *kiepski* – *kiepscić* i *skiepscić* – nie są natomiast kontynuantami form dawnych, na co wskazuje zarówno inny sufix tematyczny, będący wykładnikiem odrębnej kategorii słowotwórczej, jak i schematy składniowe, które te czasowniki tworzą (na tym etapie

⁴ Wszystkie cytowane wypowiedzi prezentują zgodnie z pisownią oryginalną.

⁵ Definicje w innych wybranych słownikach:

‘marny, nędzny, lichy, zły’ (SWJP);

‘Coś, co jest *kiepskie*, z trudem spełnia stawiane temu warunki. Słowo potoczne. Także o ludziach.’ (ISJP);

pot. ‘marny, nędzny, zły, lichy’ (USJP).

⁶ Poza USJP znaczenie to podaje także SWJP (reg. ‘słaby na zdrowie, bardzo chory’).

nie uwzględniam jeszcze wewnętrznego zróżnicowania semantycznego wyrazów *kiepscić* i *skiepscić*, które może przekładać się na wymagania syntaktyczne):

- ktoś kiepsci (coś);
- coś kiepsci coś;
- ktoś skiepscił (coś);
- coś skiepsciło coś.

Oto przykłady zaczerpnięte z Internetu, ilustrujące schematy składniowe współczesnych czasowników:

Wg mnie Alexis wczoraj aż tak bardzo nie **kiepscił**, ale jak się poślizgnął mając pustą bramkę to brakło słów. [ktoś kiepsci]

Brzmi prosto ale ja ostatnio wszystko w kuchni **kiepszczę**, jakoś nie mam serca do gotowania. [ktoś kiepsci coś]

(...) mam dziwne wrażenie, że filtr paliwa (jak dobrze się orientuję przy zbiorniku) **kiepsci** całą robotę. [coś kiepsci coś]

Skiepsciłem kilka razy, nie zdradziłem. Nic z tych rzeczy. [ktoś skiepscił]

Kolor czarny wyszedł dość dobrze, za to zielony **skiepsciłem**. [ktoś skiepscił coś]
(...) szkoda że aparat **skiepscił** kolory. [coś skiepsciło coś]

Czasowniki *kiepscić* i *skiepscić* są zatem formacjami kauzatywnymi, pasującymi do definicji kategorii kauzatywności, zaproponowanej przez Krystynę Pisarkową. Według badaczki oznacza ona „czynność, której skutki ogarniają obiekt, powodując jakiś jego stan lub jego czynność” (Pisarkowa 1981: 37). Biorąc natomiast pod uwagę podział kauzatywów dokonany przez Renatę Grzegorzyczkową, wskazane czasowniki formalnie (na razie bez analizy semantycznej) mogłyby się mieścić w klasie tych, które oznaczają „czynienie jakimś” (co wynika z ich przymiotnikowej podstawy; Grzegorzyczkowa 1957: 51)⁷. Derywat paradygmatyczny *kiepscić coś* (i jego odpowiednik aspektowy *skiepscić coś*) można więc parafrazować w sposób typowy dla formacji kauzatywnych: ‘(u)czynić coś kiepskim’ lub ‘(s)powodować, że coś jest kiepskie’. Aby jednak zweryfikować tę hipotezę, potrzeba przyjrzeć się przykładom użycia tych czasowników, a także odnieść je do przywołanych już współczesnych definicji przymiotnika *kiepski*.

Przegląd materiału pozwala wyodrębnić kilka znaczeń czasownika *kiepscić*. Pierwsze, kauzatywne, niewątpliwie związane jest z podstawą słowotwórczą, co uwidacznia się w roboczej definicji: ‘powodować, że coś jest kiepskie’ (odwołując się do definicji przymiotnika *kiepski* zamieszczonej w *Wielkim słowniku języka polskiego PAN*: ‘powodować, że coś z trudem spełnia stawiane mu warunki’) np.:

⁷ Wyczerpujący przegląd literatury przedmiotu na temat kauzatywności zamieściła w swojej monografii Agnieszka Zatorska (2013).

Całkiem niezłe, tylko ten spowolniony refren trochę **kiepsci** całość.
Nie byłam może w szczytowej formie, mam jednak nadzieję, że nikomu nastroju
nie **kiepsciłam**.
Powódź czy planowana od lat obwodnica **kiepsci** okolicę?

W takim znaczeniu formację *kiepscić* można uznać za swoisty czasownikowy uniwerbizm. O tego typu derywatach pisała Renata Przybylska:

Liczne nowe czasowniki nie są w istocie nazwami nowo wyodrębniających się w świadomości mówiących stanów, procesów lub czynności, lecz stanowią z punktu widzenia ekonomii języka wygodniejsze, bo krótsze środki wyrażania znanych już treści. Są to skróty dłuższych wyrażeń, tzw. uniwerbizmy, ściągające w jeden wyraz to, co dotychczas było wyrażane przez zwrot złożony z czasownika i jego dopełnienia lub okolicznika albo orzecznika. (Przybylska 2006: 140)

I rzeczywiście, w pierwszym z podanych przykładów można by czasownik *kiepscić* zastąpić dłuższą konstrukcją (zamiast „refren *kiepsci* całość” – „refren powoduje, że całość jest *kiepska*”).

Drugie znaczenie, również kazuatywne, da się sprowadzić do definicji: ‘powodować, że coś nie działa prawidłowo’. Odnosi się ono do niewłaściwego funkcjonowania jakichś urządzeń, brak tu zatem bezpośredniego odwołania do znaczenia wnoszonego przez podstawę przymiotnikową, np.:

Często problem z autorunem występował po serii trojanów i wirusów, które bardzo skutecznie **kiepsciły** komputer (...).
(o aparacie): Jakich ustawień i gdzie konkretnie użyć aby tak mi nie **kiepscił** zdjęć?
Czemu mi internet nie działa w telefonie, czy to moja wina czy znów coś Orange **kiepsci**?

Dla trzeciego znaczenia natomiast proponuję definicję ‘robić coś w niewłaściwy sposób’ (lub – chcąc zachować kazuatywny profil eksplikacji – ‘powodować, że coś nie jest prawidłowo wykonane’). W zdaniach z czasownikiem użytym w tym znaczeniu agens jest zawsze osobowy lub oznacza jakąś zbiorowość, np.:

Jeszcze jakby tych solówek nie **kiepscił** na koncertach to byłoby perfekcyjnie.
(...) czasem coś ładnie przeszedł, ładnie zabrał się z piłką ale w ostatnim momencie akcji **kiepscił** dośrodkowania/podania (...).
Rząd **kiepsci** robotę, bo patrzy i nie reaguje (...).

Warto zauważyć, że czasownik *kiepscić* w tym znaczeniu bywa używany w zdaniu z niewypełnioną pozycją dopełnienia, często jedynie w strukturze powierzchniowej, obiekt czynności jest bowiem domyślny, por.:

Niemiecka obrona **kiepsciła** bardzo. [grę]
 (...) tak naprawdę prokuratorzy **kiepszcza**, bo źle prowadzą sprawę, a nie dlatego, że oskarżeni byli niewinni. [sprawę/ dochodzenie/...]
 Generalnie przez pierwsze pół eventu **kiepsciłem** dość mocno, w ogóle nie miałem pomysłu jak jechać. [jazdę]

Przyglądając się kontekstom użycia omawianego leksemu, nietrudno zauważyć, że jest on synonimiczny z czasownikiem *psuć*. WSJP PAN wyróżnia pięć znaczeń tego wyrazu:

1. ‘powodować, że coś nie nadaje się do użytku’ (np. psuć zabawkę; komputer, rower, telefon, telewizor, samochód)
2. ‘pogarszać funkcjonowanie organizmu lub jego części’ (np. psuć oczy, zęby, żołądek)
3. ‘zakłócać miły przebieg czegoś’ (np. psuć atmosferę, klimat; humor, nastrój; przyjemność, szczęście; opinię; kolację popołudnie, święta, wakacje)
4. ‘nieodpowiednim postępowaniem sprawiać, że zachowanie lub cechy charakteru jakiejś osoby zmieniają się na gorsze’ (np. psuć córkę, chłopca, dziecko, dziewczynę, syna, wnuka, wnuczkę; charakter)
5. ‘wykonywać jakąś pracę nieumiejętnie lub niedokładnie’ (np. psuć serw, zagrywkę).

W powyższym wykazie pogrubiałam te definicje, które w moim przekonaniu są zbieżne ze znaczeniami wyróżnionymi dla *kiepscić*. Dla przejrzystości wyводу zestawiam je w tabeli:

<i>psuć</i> (za WSJP PAN)	<i>kiepscić</i>
‘powodować, że coś nie nadaje się do użytku’ (np. psuć zabawkę; komputer, rower, telefon, telewizor, samochód)	‘powodować, że coś nie działa prawidłowo’ (np. kiepscić komputer, zdjęcia)
‘zakłócać miły przebieg czegoś’ (np. psuć atmosferę, klimat; humor, nastrój)	‘powodować, że coś jest kiepskie’ (np. kiepscić nastrój)
‘wykonywać jakąś pracę nieumiejętnie lub niedokładnie’ (np. psuć serw, zagrywkę)	‘robić coś w niewłaściwy sposób’ (np. kiepscić grę, podania, robotę)

Tabela 1.

Można zatem wysnuć hipotezę, że czasownik *kiepscić* w nakreślonych kontekstach stanowi potoczny odpowiednik wyrazu *psuć*, którego semantyka została niezależnie od motywacji słowotwórczej niejako przeniesiona na czasownik *kiepscić*. Przemawia za tym również fakt, że przymiotnik *kiepski* współcześnie definiowany jest jednoznacznie, a motywowany nim czasownik nie. Co więcej, nie wszystkie znaczenia tego czasownika odnoszą się do treści wnoszonej podstawą przymiotnikową (por. np. połączenie *kiepscić sprzęt*, które nie oznacza, że stan sprzętu został pogorszony, lecz że ktoś dane urządzenie zepsuł).

Dla odpowiednika aspektowego – *skiepscić* – można wskazać te same znaczenia, zob. przykłady:

- 1) ‘spowodować, że coś jest kiepskie’:
Serial rewelacja. Super, że będzie kolejna serial.
Mam nadzieję że go nie **skiepszczą**, bo do 4 serii trzymał dobrą formę.
- 2) ‘spowodować, że coś nie działa prawidłowo’:
(...) nawet prosty motor niektórzy potrafią **skiepscić** (...).
- 3) ‘zrobić coś w niewłaściwy sposób’:
Microsoft strasznie **skiepscił** sprawę aktualizacji do Windows 10 Mobile dla starszych Lumii, ponieważ ogromna większość użytkowników jej nie dostanie.

Zaprezentowane wnioski na temat znaczenia czasownika (*s*)*kiepscić* zgodne są z intuicyjnymi definicjami, na które można natrafić w źródłach internetowych. *Słownik internetowy slangu młodzieżowego* (miejski.pl) podaje następującą definicję leksemu *kiepscić*: ‘gdy coś ci kiepsko idzie, jesteś beznadziejny’ oraz przykład:

- Słyszysz tych gości ze „Śmierdzącej Kozy”?
- Czego?
- Zespołu metalowego.
- Słyszę, strasznie **kiepszczą**.

Eksplikacja ma zatem charakter strukturalno-znaczeniowy i jest bardzo szeroka, nie uwzględnia wieloznaczności tego czasownika.

Na stronach *Laboratorium językowego – korpusu języka młodzieży początku XXI wieku* (laboratoriumjezykowe.uw.edu.pl) można z kolei znaleźć definicję odpowiednika aspektowego *skiepscić*: ‘zepsuć, zrobić źle’, ilustrowaną przykładem:

Trochę **skiepsciłem** ten post, bo nie jest do końca tak jak chciałem, ale coś się zaczyna wyjaśniać.

Wydaje się, że tym razem definicja ta jest za wąska, ponieważ uwzględnia tylko jedno spośród trzech znaczeń omawianego czasownika.

Na koniec warto przyjrzeć się pseudozwrotnym formom obu czasowników, tj. *kiepscić się* i *skiepscić się*. Także i tym razem widoczna jest analogia do leksemów *psuć się* i *zepsuć się*. WSJP PAN notuje pięć znaczeń obu tych czasowników (podają definicje jedynie dla niedokonanego członu tej pary aspektowej):

- 1) 'przestawać działać (poprawnie lub w ogóle)
(np. 'lodówka, maszyna, samochód, sprzęt, telefon, telewizor, winda psuje się')
- 2) 'stawać się mniej sprawnym lub mniej wydolnym'
(np. słuch, wzrok się psuje)
- 3) 'przestawać być takim, jaki mówiący uważa za dobry'
(np. atmosfera, humor, obraz, pogoda psuje się)
- 4) 'zmieniać swoje postępowanie na gorsze według mówiącego'
- 5) 'przestawać nadawać się do spożycia z powodu zachodzących procesów biologicznych lub chemicznych'
(np. jedzenie, mięso się psuje; kanapki, resztki się psują).

Zdania z czasownikiem (*s*)*kiepscić się* mogłyby być ilustracjami dla następujących spośród podanych znaczeń:

- 1) 'przestawać działać (poprawnie lub w ogóle)', np:
(...) przy przeglądaniu katalogu ze zdjęciami (gdzie jest ich sporo) czasami **kiepsci się** nawigacja – przeskakuje na początek listy (...).
(...) **skiepsciło się** ogrzewanie w aucie.
- 2) 'stawać się mniej sprawnym lub mniej wydolnym', np.:
Przeżyliśmy z Dziewczyną dość poważny wypadek motocyklowy, no i niestety zdrowie nasze **się kiepsciło**...
(...) wzrok **cos się kiepsci** tak jakby przed oczyma białe, przezroczyste kropki, a badania wzroku zaprzeczają temu (...).
- 3) 'przestawać być takim, jaki mówiący uważa za dobry', np.:
(...) pogoda z minuty na minutę **kiepsci się** coraz bardziej.
Widoczność nieco **się kiepsci**, ale to chyba przez ten żar lejący się z nieba.
Słoneczka i ciepłka brak więc humor mi **się kiepsci**.
Kiepsci się nasza demokracja. Wraca stare.
Wracają, bo **kiepsci się** im w życiu. Bo dostali kosza. Bo opuściła ich kobieta. Bo nie mogą z nikim **się umówić**.
- 4) 'zmieniać swoje postępowanie na gorsze według mówiącego', np.:

A może to nie ten obłok i nie ten facet – oni jak schodzą z marzeń, to się **kiepszcza**, faceci oczywiście.

Na trzecim egzaminie pojechałam gorzej i krócej niż na drugim (...). **Skiepsciłam** się po dodatkowych jazdach?

Może więc my narodowo **skiepsciliśmy** się pod względem poczucia humoru, albo zwyczajnie nie wiemy z czego się śmiać i śmiejemy się wyłącznie z głupot i polityki (też głupawej)?

Można zatem uznać, że poza znaczeniem odnoszącym się do psucia żywności czasownik (*s*)**kiepscić się** wyraża w wypowiedziach potocznych te same treści, co nienacechowany stylistycznie (*ze*)**psuć się**. Definicje dostępne w Internecie także i w tym wypadku nie wykazują wieloznaczności omawianego leksemu, choć łączą kilka wiązek znaczeniowych. I tak wyraz *skiepscić się* został odnotowany przez Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego (nowewyrazy.uw.edu.pl), opatrzony kwalifikatorem *potoczny* i zdefiniowany jako ‘pogorszyć się, zepsuć się’. Podobną definicję i kwalifikację prezentuje *Słownik języka polskiego* PWN (sjp.pwn.pl) ‘ulec pogorszeniu, zepsuć się’. Z kolei *Słownik encyklopedyczny gwary uczniowskiej* wydawnictwa Europa (leksykony.interia.pl) tłumaczy go jako ‘zepsuć się, nie mieć szczęścia’. Co istotne, we wszystkich tych eksplikacjach o charakterze synonimicznym pojawia się czasownik *zepsuć się*, brak natomiast odwołania do przymiotnikowej podstawy słotwórczej.

Podsumowując, we współczesnej polszczyźnie potocznej używanych jest sześć czasowników derywowanych (bezpośrednio lub pośrednio – poprzez perfektywizację) od przymiotnika *kiepski*: *kiepscieć*, *skiepscieć*, *kiepscić*, *kiepscić się*, *skiepscić* i *skiepscić się*. Dwa pierwsze można uznać za nienotowane dziś w słownikach ogólnych polszczyzny kontynuanty dawnych czasowników, oznaczające procesualne nabywanie cechy nazwanej podstawą przymiotnikową. Cztery kolejne, choć semantycznie z pewnością związane w różnym stopniu z sensem wyrażanym przez przymiotnik *kiepski*, zdają się potocznymi odpowiednikami czasownika *psuć* i jego derywatów. Warto zauważyć, że *Słownik gwar przestępczych* (Stępnia 2013: 145, 333) odnotowuje jeszcze czasowniki *kiepszczyć* (w dwu znaczeniach: 1) ‘kłamać’, 2) ‘czynić kogoś frajerem’) i *skiepszczyć się* (‘stać się frajerem, sfrajerować się, być prześladowanym przez innych przestępców’). Poza obiegiem przestępczym pojawiają się one również w wypowiedziach potocznych dostępnych w Internecie, jednak raczej marginalnie. Stanowią wówczas warianty wcześniej omówionych czasowników (por. np. zdania: U nas też ostatnio sucho na wiór, trawnik **skiepszczał** całkiem (...); Trzeba sprawdzić czujnik (...), bo dość często się **kiepszczy**). Niewykluczone jednak, że w przyszłości czeka nas ekspansja również tych form.

Bibliografia

- Grzegorzczukowa R., 1957, *Czasowniki kauzatywne i receptywne w języku polskim*, „Poradnik językowy”, z. 2., 49-62.
- Pisarkowa K., 1981, *Do semantyki kauzatywności*, „Polonica”, t. VII, s. 37-46.
- Przybylska R., 2006, *Nowe czasowniki we współczesnej polszczyźnie*, [w:] K. Ożóg, E. Oronowicz-Kida (red.), *Przemiany języka na tle przemian współczesnej kultury*, Rzeszów, s. 131-141.
- Zatorska A., 2013, *Polskie i słoweńskie predykatory kauzatywne z parafrazą przymiotnikową*, Łódź.

Wykorzystane słowniki

- Bańkowski A., 2000, *Etymologiczny słownik języka polskiego*, Warszawa.
- Boryś W., 2005, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków.
- Inny słownik języka polskiego*, 2000, red. M. Bańko, Warszawa.
- Karłowicz J., 1907, *Słownik gwar polskich*, Kraków.
- Linde S.B., 1807-1814, *Słownik języka polskiego (SL)*, Warszawa.
- Malmor I., 2009, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Bielsko-Biała.
- Sławski F., 1958-1965, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków.
- Słownik encyklopedyczny gwary uczniowskiej* (leksykony.interia.pl).
- Słownik języka polskiego (Słownik wileński, SWil)*, 1861, A. Zdanowicz i in. (red.), Wilno.
- Słownik języka polskiego (tzw. warszawski, SWar)*, 1900-1927, J. Karłowicz, A.A. Kryński, W. Niedźwiedzki (red.), Warszawa.
- Słownik języka polskiego (SJPDor)*, 1958-1969, W. Doroszewski (red.), Warszawa.
- Słownik języka polskiego PWN* (sjp.pwn.pl).
- Słownik współczesnego języka polskiego (SWJP)*, 2000, B. Dunaj (red.), Warszawa.
- Słownik polskich leksemów potocznych (SPLP)*, 2006, W. Lubaś (red.), Kraków.
- Stępnia K., 2013, *Słownik gwar przestępczych*, Kraków.
- Uniwersalny słownik języka polskiego (USJP)*, 2003, S. Dubisz (red.), Warszawa.
- Wielki słownik języka polskiego PAN (WSJP)*, P. Żmigrodzki (red.), wsjp.pl.

Netografia

- laboratoriumjezykowe.uw.edu.pl (dostęp: 16.07.2017)
- miejski.pl (dostęp: 16.07.2017)
- nowewyrazy.uw.edu.pl (dostęp: 16.07.2017)

About verbs derived from the adjective *kiepski*

Summary

The author of the article has set itself the goal of collecting modern verbs deriving from the adjective *kiepski*. Based on the material available on the Internet, she indicates that these are formations: *kiepscieć*, *skiepscieć*, *kiepscić*, *kiepscić się*, *skiepscić* and *skiepscić się*. She confronts them with the old lexicon – verbs *kiepscieć*, *skiepscieć*, *skiepszczyć*, *skiepsnieć*. In trying to establish the meaning of contemporary derivatives, the author reviews the meanings of the adjective *kiepski* and the associated verbs *psuć* and *zepsuć się*.

Key words: word formation, semantics, Polish common

Słowa kluczowe: słowotwórstwo, semantyka, polszczyzna potoczna